

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Baba-Çocuk Etkileşimi: İtiş Kakış Oyun Kalitesi Gözlem Formunun Uyarlama Çalışması

Arş. Gör. Mehmet BAŞARAN, Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muş, e-posta: m.basaran@alparslan.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3913-720X>

Prof. Dr. Ayşe Belgin AKSOY, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, e-posta: aksoya@gazi.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2675-855X>

Öz

Babaların çocuklarıyla etkileşiminde oyun önemli bir yere sahiptir. Oyunun diğer türlerine karşın itiş kakış oyunları babaların çocuklarıyla en çok oynadığı oyunlar arasında yer almaktadır. Bu oyunlarda babalar çocuklarıyla eğlenirken çocukların gelişimine de olumlu katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla baba ve çocuk etkileşiminin özellikle itiş kakış oyunları aracılığıyla incelenmesi baba çocuk etkileşiminin farklı yönlerini keşfetmek açısından yarar sağlayabilir. Bu bağlamda mevcut araştırmanın amacı baba çocuk etkileşimini ölçmek için Fletcher, StGeorge ve Freeman (2013) tarafından geliştirilen İtiş Kakış Oyun Kalitesi (İKOK) gözlem formunu Türkçeye uyarlamaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 48-73 aylık çocuklar ile bu çocukların babaları oluşturmaktadır. Ölçeğin uyarlanması için yapılan dil geçerliği, kasam geçerliliği ve yapı geçerliği işlemleri formdaki on altı maddenin faktör yüklerinin 0,69 ile -0,90 arasında değiştiğini ve formun tek boyutlu yapısının Cronbach alfa (α) değerinin 0,97 olduğunu göstermiştir. Ek olarak, benzer ölçek geçerliliği için Ebeveyn Çocuk Etkileşimi Gözlem Formu (PİKOLO) kullanılmıştır. Bu bağlamda İKOK ölçeğinden elde edilen ölçümler ile PİKOLO ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen ölçümler arasında pozitif ve yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular sonucunda; İtiş Kakış Oyun Kalitesi gözlem formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Baba Çocuk Etkileşimi, İtiş Kakış Oyun Kalitesi, Ölçek Uyarlama.

Makale Gönderme Tarihi: 28.12.2023

Makale Kabul Tarihi: 05.02.2024

Önerilen Atıf:

Başaran, M. ve Aksoy, A. B. (2024). Baba-Çocuk Etkileşimi: İtiş Kakış Oyun Kalitesi Gözlem Formunun Uyarlama Çalışması, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2): 105-116.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2024, 7(2): 105-116. DOI:[10.26677/TR1010.2024.1366](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1366)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Father-Child Interaction: Adaptation Study of the Rough and Tumble Play Quality Observation Form

Research Assistant Mehmet BAŞARAN, Muş Alparslan University, Faculty of Education, Muş, e-posta: m.basaran@alparslan.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3913-720X>

Prof. Dr. Ayşe Belgin AKSOY, Gazi University, Faculty of Education, Ankara, e-posta: aksoya@gazi.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2675-855X>

Abstract

Play has an important place in fathers' interaction with their children. Unlike other types of plays, rough-and-tumble plays are among the plays that fathers play most with their children. While fathers have fun with their children in this play, they also contribute to their development. In this context, examining father and child interaction through rough-and-tumble plays can provide great opportunities to explore different aspects of father-child interaction. The aim of this research is to adapt the Rough and Tumble Play Quality (RTPQ) observation form, developed by Fletcher, StGeorge and Freeman (2013) to measure father-child interaction, into Turkish. The study group of the research consists of children aged 48-73 months and their fathers. The language validity, content validity and structure validity procedures performed to adapt the scale showed that the factor loadings of the sixteen items in the form varied between 0.69 and -0.90 and the Cronbach's alpha (α) value of the unidimensional structure of the form was 0.97. Additionally, the Parent Child Interaction Observation Form (PICOLO) was used for similar scale validity. In this context, a positive and high-level relationship was found between the measurements obtained from the İKOK scale and the measurements obtained from the sub-dimensions of the PICOLO scale. As a result of these findings; it has been observed that the rough and tumble play quality observation form is a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Father Child Interaction, Rough and Tumble Play Quality, Scale Adaptation.

Received: 28.12.2023

Accepted: 05.02.2024

Suggested Citation:

Başaran, M. and Aksoy, A. B. (2024). Father-Child Interaction: Adaptation Study of the Rough and Tumble Play Quality Observation Form, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(2): 105-116.

GİRİŞ

Baba çocuk ilişkisine yönelik çalışmalar, çocukların dünyaya açılmasında özellikle babaların önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Babalar, genellikle çocuklarını heyecanlandırma ve şaşırtma eğilimindedir. Babalar, bu davranışlarla çocuklarını risk almaya teşvik ederken aynı zamanda çocukların emniyetlerini sağlayarak çocukların alışılmadık durumlarda daha cesur olmalarına ve kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmelerine olanak tanımaktadır. Baba ve çocuk arasındaki duygusal bağ bu etkileşim sürecini etkilemektedir. Çocukları sakinleştirmeyi ve rahatlatmayı amaçlayan anne-çocuk bağlanma türünün aksine, baba-çocuk aktivasyon ilişkisi olarak isimlendirilen bu bağlanma süreci fiziksel oyun yoluyla gelişmektedir. Bu bağlamda özellikle baba-çocuk itiş kakış oyunları çocuklarda bağlılığı ve rekabet becerilerinin gelişimini teşvik etmektedir (Paquette, 2004; Anderson vd., 2017; Hoffman, 2011). Bir tarafta oyunu doğal olarak seven çocuklar diğer tarafta oyun konusunda hem rahat hem de iyi olma eğiliminde olan babalar bulunurken oyun, baba ve çocuk arasında sıklıkla tercih edilen bir etkileşim şekli haline gelmektedir (Kesebir vd., 2011). Araştırmacıların, ebeveynlerin erken yıllardaki çocuklarıyla hem öğretme görevinde hem de serbest oyun etkileşimde bulunduğunu gözlemlediği bir araştırmada, çocukların babalarıyla oynarken annelerine kıyasla daha fazla olumlu duygu ve daha az olumsuz duygu gösterdikleri bulunmuştur (Volling vd., 2002). Fiziksel temas hem anne babalar hem de çocuklar için birincil bağlanma mekanizmasıdır. Bu bağlamda dokunma, çocukların ve bakıcıların sinyal alışverişinde bulunduğu temel mekanizmalardan birini sağlamaktadır. Bu mekanizma aynı zamanda ebeveynlerin ve bebeklerin bağ kurmasına yardımcı olmaktadır (McCain, 2007). Annelerde sarılma ve kucaklama gibi davranışlar olarak ortaya çıkan fiziksel temas, baba çocuk etkileşiminde itiş kakış oyunlarındaki gibi hareketli bir biçimde ortaya çıkabilmektedir. Bu açıdan Paquette (2004) bebeklerin babalarına bağlanmalarını oyun yoluyla, özellikle de babaların tercih ettiği fiziksel itiş kakış oyunları yoluyla geliştirmelerini önermiştir.

İtiş kakış oyunları hemen hemen tüm canlılarda ortak olan oyun türlerinden biridir. Bu oyun türü ile ilgili yapılan erken deneysel çalışmalarda normal yaşayışları devam eden fakat itiş kakış oyunlarından engellenen yavru sıçanların sosyal partnerlerini tanımadıkları, davranışlarında daha katı oldukları ve diğer sıçanlara oranla kural öğrenmede bozukluklar yaşadıkları görülmüştür. Bu oyunları oynamadan büyüyen sıçanlarda sosyal etkileşimle ilişki bir beyin alanı olan orta prefrontal kortekste eksiklikler olduğu görülmüştür (Bell vd., 2009). Her ne kadar insanlar üzerinde yapılan bu tür çalışmalar olmasada oyunun insanlarda da benzer şekilde nöral değişimler yaparak etkileşime ve bağlanmaya katkı sağladığı bulunmuştur (Kentner vd., 2010).

Gülme, koşma, zıplama, itişme, atlama, güreşme ve kovalama gibi etkinlikleri içeren itiş kakış oyunları misket, futbol, seksek ve ip atlama gibi kurallı oyunlardan farklıdır (Humphreys ve Smith, 1984). Bu oyunlar yine çocukların davranış biçimlerini etkileyen çok sayıda kontrolsüz değişkeni de kapsayan nesne oyunlarına göre oyun arkadaşına daha fazla odaklanmayı gerektirmektedir. Bu oyunların belli başlı bazı özellikleri; oyuncuların oyun esnasında rol değişiminde bulunmaları, kendini sabote etme, engelleme ve oyun arkadaşına göre düzenleme davranışlarıdır (Boulton, 1991). Ek olarak riskli davranışlarda bu oyunların bir ögesi olabilmektedir (Karaca ve Aral, 2020). Erken çocukluk döneminde akranlarla ve ebeveynlerle oynanan itiş kakış oyunlarının hâkimiyet kurma amacı taşımadığı aksine çocukları birleştirici, sosyalleştirici, işbirliğini geliştirici yönünün daha çok vurgulandığı; ergenlik dönemi hariç kavga gibi olumsuz durumlarla ilişkilendirilmediği görülmüştür (Pellegrini, 1995). İtiş kakış oyunlarını sıklıkla sergileyen çocuklar, oyun alanı dışında sosyal açıdan daha esneklerdir (Pellegrini, 1992). Çocuklar okul öncesi döneme kadar bu oyunları giderek artan bir şekilde oynarken ilkökul ve sonraki yıllarda yavaş yavaş azalmaktadır (Humphreys ve Smith 1987). Bu oyunlarda erkek çocukların kız çocuklardan fiziksel olarak daha hareketli olduğunu ifade eden bulgular da

bulunmaktadır (Scott ve Panksepp, 2003). İtiş kakış oyunları erken yıllarda baba ile daha fazla oynanmaktadır (Carlson, 2006; Paquette, 2004; Parke, 2002).

Yüksek kaliteli itiş kakış oyununda baba dikkatli ve şakacı davranırken çocuğuyla arasındaki rekabetten keyif aldığını dışı vurmaktadır. Baba itiş kakış oyunu esnasında çocuğunun yeteneklerine ve ilgilerine uyum sağlamakta, çocuk oyundan koptuğunda da çocuğu yeniden oyuna katılmaya motive etmektedir. Baba, bu oyunlarda bir yandan çocuğa aktif olarak meydan okurken, diğer yandan da çocuğun kazanmasına izin verme arasında iyi bir denge kurmayı başarmaktadır. Etkileşim, çocuğun, itişip kakışma sürecini yönetmesi ve çocuğun kazanma girişimlerinden keyif alması konusunda babaya güvenebileceğini bilmesini sağlayacak şekilde birbirleriyle oynamaya alışkın olduklarını gösterir. Bu nedenle itiş kakış oyunlarının doğası gereği ebeveyn-çocuk etkileşimlerini karakterize eden ebeveyn sıcaklığı, hassasiyeti ve kontrolü gibi diğer belirli boyutlara sahip olduğunu göstermektedir (Fletcher vd., 2013). Sıcaklık, duyarlılık ve kontrol, çocukların olumlu sosyo-duygusal ve bilişsel gelişimiyle ilişkili ebeveynlik stillerinin temel boyutlarıdır (Roggman, 2004). İtiş kakış oyunlarında sıcaklık, etkileşimde gözlemlenen gülümsenin varlığı (Tannock, 2011); düşmanlık, reddetme veya sinirlilik gibi olumsuz ebeveynlik davranışları ile çocuğun ağlamasının veya öfkesinin olmaması (Paquette ve diğerleri, 2003) şeklinde ortaya çıkmaktadır. Babanın çocuğun enerjisine göre kendini ayarlaması gibi çocuğun ihtiyaçlarını doğru bir şekilde okuması ve ihtiyaçları gösteren ipuçlarına uygun yanıtlar vermesi duyarlılığı yansıtmaktadır (Cooke vd., 2022). Ebeveynlik kontrolü ise itiş kakış oyunları esnasında babanın çocuğun davranışı için gelişimsel olarak uygun sınırlar ve beklentiler belirlemesi olarak gözlemlenmektedir. Baba ve çocukların oyunda neşeli olması, olumsuz duyguları göstermemesi, babanın çocuğun tepkilerini doğru okuyup yanıt vermesi ve oyundaki kazanma kaybetme rollerinin değiş tokuşu baba ve çocuk etkileşiminin yüksek kalitesine vurgu yapmaktadır (Koehn ve Kerns, 2018). İtiş kakış oyunları, hem çocuğun gelişim özellikleriyle ilişkili olması ve hem de baba ve çocuk arasındaki etkileşim konusunda özel bir bağlam sunması bakımından önemlidir. Bu bağlamda mevcut araştırmada da baba ve çocuk arasındaki etkileşimi itiş kakış oyunları bağlamında ölçen İtiş Kakış Oyun Kalitesi gözlem formunun uyarlanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama yönteminin kullanıldığı ölçek uyarlama çalışmasıdır. Araştırma kapsamında çeviri, dil eşdeğerliliği, geçerlik-güvenirlik ve madde analizi adımları uygulanmıştır (Büyüköztürk vd., 2020).

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında toplam 110 baba ve çocuk ikilisine ulaşılmıştır. Çocuğun oyunu reddetmesi, oyunların eksik/az oynanması sebeplerinden dolayı 22 katılımcının verileri değerlendirmeye alınmadığından İKOK gözlem formu 88 baba çocuk ikilisine uygulanmıştır. Çalışma grubunda yer alan çocukların %52'si (n=46) erkek, %48'i (n=42) kız çocuğudur. Çocukların %26'sı (n=23) 48-60 ay, %74'ü (n=65) 61-73 ay arasındadır. Babaların %31'i (n=29) 26-33 yaş aralığında, %46'sı (n=43) 34-41 yaş aralığında, %23'ü (n=16) 42 yaş ve üzerindedir. Babaların %6'sı (n=5) ilkökul mezunu, %8'i (n=7) ortaokul mezunu, %26'sı (n=23) lise mezunu, %6'sı (n=5) ön lisans mezunu, %38'i (n=34) lisans mezunu, %16'sı (n=14) lisansüstü mezunudur. Babaların %99'u (n=87) çalışırken, %1'i (n=1) çalışmamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında Demografik Bilgi Formu, İtiş Kakış Oyun Kalitesi Gözlem Formu ve Ebeveyn Çocuk Etkileşimi Gözlem Formu kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler kapsamında çocuğun cinsiyeti, yaşı, babaların yaşı, öğrenim düzeyi ve çalışma durumu ile ilgili bilgilerin istendiği bir form hazırlanmıştır.

İtiş Kakış Oyun Kalitesi Gözlem Formu

Baba çocuk etkileşiminin kalitesini ölçmek amacıyla Fletcher vd., (2013) tarafından geliştirilen İtiş Kakış Oyun Kalitesi (İKOK) gözlem formu kullanılmıştır. Form itiş kakış oyunlarında baba ve çocuk etkileşiminin kalitesini; baba ve çocuğun bireysel ve ikili davranışlarında sıcaklık, kontrol, duyarlılık, kazanma ve kaybetme, fiziksel etkileşim ve oyun oynama ile ilgili maddeleri kapsamında ölçmektedir. Form tek boyutlu, 16 maddeden oluşan ve her maddesi 1-5 arası puan alan Likert tipindedir. Maddelerin puanlaması için baba ve çocuk kalkma ve çorap çıkarma isimli iki itiş kakış oyununu oynamaktadır. Kalkma oyununda sırt üstü uzanan baba kalkmaya çalışırken çocuk babanın yerde kalması için mücadele etmektedir. Çorap çıkarma oyununda ise baba ve çocuk kendi ayaklarındaki çorapları korumaya çalışırken diğerinin çoraplarını çıkarmak için mücadele etmektedir. 26 baba çocuk ikilisi üzerinde geliştirilen formun değerlendiriciler arası güvenilirlik puanı .81, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .95 olarak bulunmuştur (Fletcher, StGeorge ve Freeman, 2013).

Ebeveyn-Çocuk Etkileşimi Gözlem Formu (PİKOLO)

İtiş Kakış Oyun Kalitesi gözlem formunun amacına benzer şekilde ebeveyn ve çocukların birbiriyle etkileşimini ölçmek için kullanılan PİKOLO gözlem formu bu çalışmada ölçüt geçerliliği amacıyla kullanılmıştır. Form ebeveynliğin çocuklarla olan etkileşimlerini duygusal yakınlık (7 madde) duyarlılık (7 madde) cesaretlendirme (7 madde) ve öğretme (8 madde) alanlarında değerlendirmek için 29 gözlemlenebilir davranıştan oluşan bir kontrol listesidir. Her madde hiç, nadir ve belirgin şeklinde cevaplanmaktadır. Formun alt boyutlar için güvenilirliği .74-.80 aralığında değişmektedir (Roggman vd., 2013). Form Bayoğlu vd., (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış ve geçerlik ve güvenilirlik sonuçlarının özgün ölçekle uyumlu olduğu görülmüştür.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Uygulama öncesi Gazi Üniversitesinden Etik Kurul Komisyonunda etik izni, Milli Eğitim Bakanlığında ise uygulama izni alınmıştır. Baba ve çocuklara ulaşmak için Muş ilindeki anaokulu yöneticileri ile ön görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılmak isteyen okullardaki öğretmenlerle görüşülmüş araştırmanın amacı, veri toplama araçları hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmayı destekleyen öğretmenlerle birlikte anne ve babalarla okul giriş ve çıkış saatinde grup veya bireysel görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılara araştırmadaki verilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı, bilgilerinin gizli kalacağı ve araştırmaya katılımın baba ve çocuğun gönüllülük esasına dayandığı söylenmiştir. Bu bağlamda baba ve çocuk kendilerini uygun hissettiği akşam saatlerinde veya hafta sonlarında yukarıda ifade edilen Kalkma ve Çorap

Çıkarma oyunlarını halıların üstünde güvenli bir ortamda oynamışlardır. Baba ve çocuklar oynadıkları oyunları videoya kaydederek araştırmacıya ulaştırmışlardır. Oyunların oynanmasından sonra çocuklara resimli çocuk kitaplarından hediye edilmiş; destekleyen öğretmenlerin sınıflarına resimli çocuk kitapları, zekâ oyunları, eğitsel oyuncaklar gibi materyal desteği sağlanmıştır.

88 baba ve çocuğun oyunları İTOK gözlem formu aracılığıyla analiz edilerek puanlanmıştır. Baba çocuk ikilisine ait verilerin on beşi ikinci bir puanlayıcı tarafından analiz edilerek puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Bu aşamada puanlayıcılar arasındaki uyumun %70 üzerinde olması gerektiğini ifade eden Miles ve Huberman'ın önerdiği yöntem kullanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Yapılan hesaplamada puanlayıcılar arası uyumun kabul edilebilir bir düzeyde olduğu görülmüştür (İKOK, %84>%70; PİKOLO %78>%70). Ölçme aracının geçerliliğine ve güvenilirliğine ilişkin veriler aşağıda sunulmuştur.

BULGULAR

İKOK gözlem formunun dil geçerliliği, kapsam geçerliliği, yapı geçerliliği, test tekrar test güvenilirliği ile ölçüt bağıntılı geçerliliğine ilişkin kanıtlara aşağıda yer verilmiştir.

Dil Geçerliliği

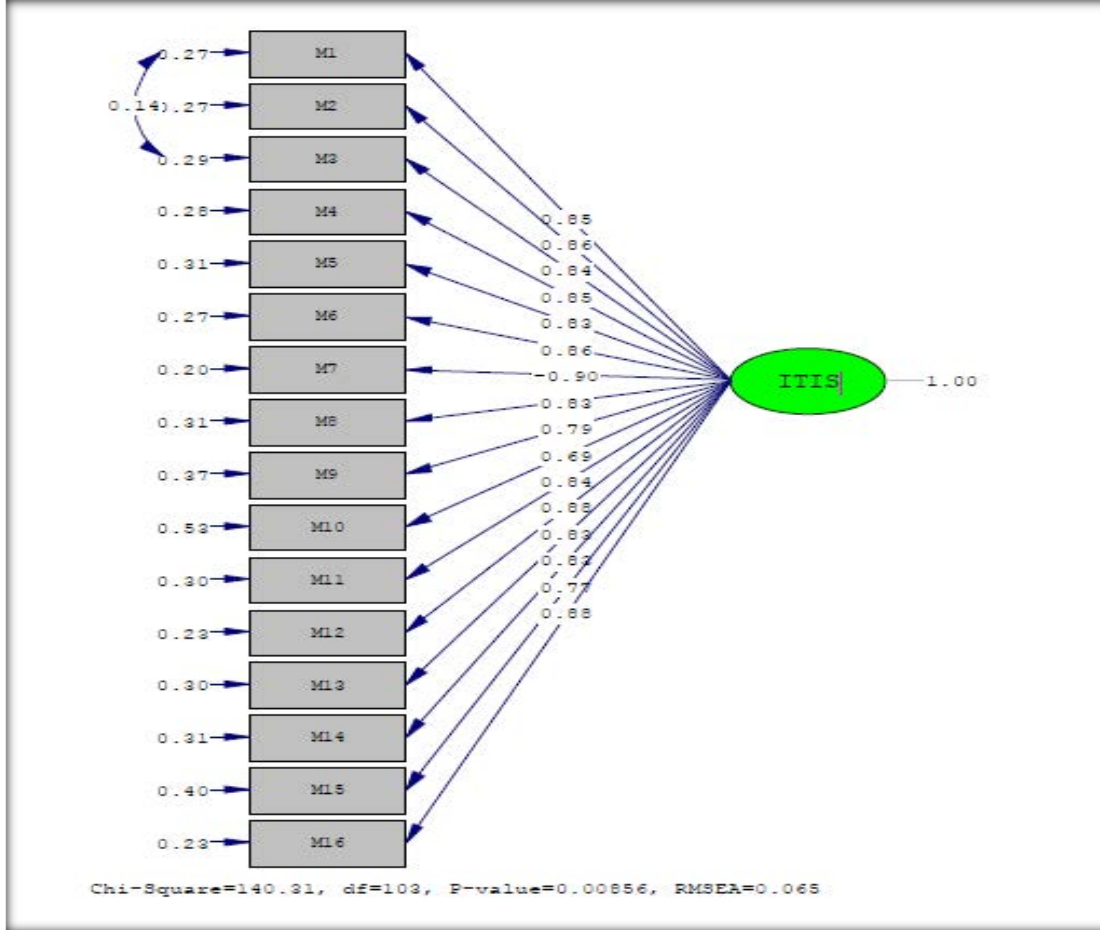
İtiş Kakış Oyun Kalitesi Gözlem formunu geliştiren yazardan (Fletcher, StGeorge ve Freeman, 2013) izin alındıktan sonra ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına başlanmıştır (Ek 3). Çocuk gelişimi ve eğitimi alan bilgisine sahip ve her iki dile hâkim üç dil uzmanı İKOK gözlem formunun ilk çevirilerini yapmıştır. Türkçeye çevrilen formlar bir araya getirilerek her iki dile hâkim beş alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Bu aşamada uzmanlardan her bir İngilizce madde için yapılan üç Türkçe çeviriyi “uygun”, “uygun değil” veya “düzeltmeli” şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. Maddelerde görüş birliği sağlanıncaya kadar, çeviri ve karşılaştırma süreçleri döngü şeklinde devam etmiş ve İngilizce maddelere karşılık Türkçe maddeleri belirlenmiştir. Türkçeye çevrilen formlar ilk süreçte yer alan uzmanlardan farklı üç dil uzmanı tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. İngilizce çeviriler orijinal formlarla karşılaştırılmıştır. Oluşturulan Türkçe formun hedef kitleye ve kültüre uygunluğunu belirlemek amacıyla Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Psikoloji, Türkçe dil ve Ölçme ve Değerlendirme alanında yedi uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda maddeler kültüre uygunluk, ölçme ve değerlendirme ile sade ve anlaşılabilirlik açısından incelenmiştir. Formlar aracılığıyla beş baba-çocuk ikilisine ön pilot uygulama yapılmıştır. Böylece gözlem formundaki maddelerin oyundaki davranışları karşılayıp karşılamadığı test edilmiştir. Ön pilot çalışma sonucunda anlaşılmayan bir maddenin olmadığına karar verilmiş ve formların çeviri aşaması tamamlanmıştır.

Kapsam Geçerliliği

İtiş Kakış Oyun Kalitesi Gözlem Formundaki maddelerin ilgili boyutu temsil etme durumunun belirlenmesi amacıyla kapsam geçerlik oranları hesaplanmıştır. Kapsam geçerlik oranları sekiz alan uzmanının görüşleri doğrultusunda yapılmıştır. Uzmanlara her bir madde için uygun ve uygun değil seçeneklerinden birini seçmeleri istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda İtiş Kakış Oyun Kalitesi Gözlem Formunun kapsam geçerlik oranının tüm maddeler için 1 ve madde uyuma yüzdelerinin de %100 olduğu görülerek formun kapsam geçerliliği koşulunu sağladığı görülmüştür.

Yapı Geçerliliği

Çeviri ve kültürel uyum süreci sağlandıktan sonra ölçek 88 katılımcıya uygulanmıştır. Model veri uyumunu değerlendirmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Ölçeğin orijinal hali tek faktör ve 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçme modeline ilişkin faktör yükü ve hata varyansları Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. DFA Modeline İlişkin Faktör Yükleri ve Hata Varyansları

Araştırma kapsamında uyarlanan ölçeğin model veri uyumu için ilk kurulan DFA modelinde ölçekte yer alan 16 maddenin faktör yükleri 0,69 ile -0,90 arasında değişmektedir. Tüm regresyon katsayıları 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Hata varyansları dikkate alındığında 0,20 ile 0,53 arasında değişmektedir. Genel olarak faktör yüklerinin 0,32'nin üzerinde olması model için yeterli kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidel, 2013). Madde 7 ters maddedir ve beklenildiği gibi negatif yük değeri almıştır (-0,90). Buna ek olarak M1 ve M3'ün hatalarının ilişkili olduğu görülmüş olup iki maddenin hata varyansları arasında modifikasyon yapılmıştır. Model veri uyumunu değerlendirmek için ölçüt olarak dikkate alınan değerler Tablo 3'te verilmiştir (Forza ve Filippini,1998; Schermelleh-Engel vd., 2003).

Tablo 3'te görüldüğü üzere $\chi^2 / sd = 1,36$ olarak elde edilmiş ve bu değer iyi düzeyde uyumu göstermektedir. RMSEA, 0,7 elde edilmiş ve kabul edilebilir düzeyde uyumu ve SRMR, 0,04 olarak elde edilmiş iyi düzeyde uyumu göstermektedir. CFI, NFI ve NNFI değerlerinin 0,97'in üzerinde ve iyi düzeyde uyum gösterdiği ve GFI ise 0,83 olarak elde edilmiş ve kabul edilebilir düzeyde uyumu göstermektedir. Elde edilen tüm bu değerler göz önüne alındığında araştırma kapsamında uyarlama çalışması yapılan İKOK ölçeğinden elde edilen ölçme sonuçlarının model

veri uyumunu sağladığı, diğer bir ifade ile yapı geçerliğinin iyi düzeyde olduğu ve bu ölçme aracından elde edilen ölçümlerin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Forza ve Filippini, 1998; Schermelleh-Engel vd., 2003).

Tablo 3. İKOK Ölçeğinin Model Veri Uyumu Ölçüleri

Uyum Ölçüsü	İKOK ölçeğine ait değerler	İyi düzey uyum	Kabul edilebilir düzey uyum
χ^2 / sd	1,36	$0 \leq \chi^2 / sd \leq 2$	$2 < \chi^2 / sd \leq 5$
RMSEA	0,07	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$
SRMR	0,04	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 < SRMR \leq 0,010$
CFI	0,99	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI < 0,97$
NFI	0,97	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI < 0,95$
NNFI	0,99	$0,97 \leq NNFI \leq 1,00$	$0,95 \leq NNFI < 0,97$
GFI	0,83	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,80 \leq GFI \leq 0,95$

İKOK Gözlem Formunun Test Tekrar Test Güvenirliği

Araştırma kapsamında uyarlanan İKOK ölçeğinin geneli için güvenilirlik değeri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. İKOK Ölçeğinin Geneli İçin Cronbach Alpha ve Test-Tekrar Test Güvenirlik Değerleri

Ölçek	Maddeler	Cronbach Alpha (α)	Test-Tekrar Test
İtiş Kakiş Oyun Kalitesi Gözlem Formu (İKOK)	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	0,97	0,99

Tablo 4'te görüldüğü üzere, İKOK ölçeğinin genelinden elde edilen ölçme sonuçlarına ait güvenilirlik değerleri 0,97 olarak elde edilmiştir. Genel olarak 0,70 ve üzerinde iyi düzeyde güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alt boyutlar dikkate alındığında rekabet etme alt boyutu hariç diğer alt boyutlara ait ölçümlerin iyi düzeyde güvenilir olduğu ve rekabet etme alt boyutunun ise zayıf düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir. Ölçeğin geneli için ise elde edilen güvenilirlik değerinin 0,92 ile yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (George ve Mallery, 2016). İKOK ölçeğinin test tekrar test güvenirliliğinin belirlenmesi için beş hata sonra aynı ölçek tekrar uygulanmış ve bu iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. İki uygulama arasında yüksek derecede ilişki elde edilmiştir ($r=0,99$). Elde edilen bu değer ölçümlerin kararlılık anlamındaki güvenirliliğinin yüksek düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

Ölçüt Bağıntılı Geçerlik

İKOK ölçeğinden elde edilen ölçme sonuçlarının geçerliğine kanıt sunmak amacıyla bu ölçekle aynı zamanda dört boyutlu PİCCOLO ölçeği de uygulanmış ve iki ölçme sonucu arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Bu şekilde İKOK ölçeğinden elde edilen ölçümlerin ölçüt geçerliğine

kanıt sunulması amaçlanmıştır. İki ölçekten elde edilen ölçümler arasındaki korelasyonlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İKOK Ölçeğinden Elde Edilen Ölçümlerin Ölçüt Geçerliğine İlişkin PİKOLLO Ölçeğinden Elde Edilen Ölçümler Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı

	İKOK	Öğretme	Cesaretlendirme	Duygusal Yakınlık	Duyarlık
İKOK	1				
Öğretme	0,85**	1			
Cesaretlendirme	0,89**	0,68**	1		
Duygusal Yakınlık	0,90**	0,74**	0,87**	1	
Duyarlık	0,83**	0,65**	0,81**	0,82**	1

*P<0,05; p<0,01

Tablo 5'te görüldüğü üzere, İKOK ölçeğinden elde edilen ölçümler ile PİKOLLO ölçeğinden alt boyutlarından elde edilen ölçümler arası ilişkiler pozitif ve yüksek düzeydedir. Bu sonuçlara göre İKOK ölçeğinden elde edilen ölçümler ile en yüksek ilişkiyi PİKOLLO ölçeğinin Duygusal Yakınlık boyutundan elde edilen ölçümler arasındadır (r=0,90; p<0,01). Diğer boyutlarda sırasıyla Cesaretlendirme (r=0,89; p<0,01), Öğretme (r=0,85; p<0,01) ve Duyarlık (r=0,83; p<0,01) puanları ile de benzer şekilde yüksek düzeyde ilişki elde edilmiştir.

SONUÇ

Oyun, çocukların gelişimlerinin merkezinde yer almaktadır. Anne babaların çocukların fiziksel, bilişsel ve duygusal becerilerini geliştirmeleri için oyun fırsatları sağlamaları önemlidir. Sosyal oyun, nesne oyunu ve taklit oyunun çocukların gelişimine olan katkılarına ek olarak fiziksel oyunlarda çocuklara önemli faydaları olan bir diğer oyun kategorisidir (Ginsburg, 2007; Sollis, vd., 2017). Bebeklik dönemindeki ritmik stereotiplerden, erken çocukluk döneminde egzersiz oyununa ve itiş kakış oyunlarına doğru gelişen fiziksel oyunlarda, anne babalar çocuklarını; vücutlarını veya güçlerini kullanmaya uygun bir şekilde teşvik ettiğinde çocuklarının fiziksel aktivite oyununa katkı sunabilmektedir. Fiziksel oyunlar annelere göre babaların çocuklarla etkileşiminde daha büyük bir oranda yer almaktadır (Craig, 2006). Bebeklik döneminde enerji veren dokunma ve beden hareketlerinden zıplama, koşma, yakalama ve kaldırmaya kadar, babalar fiziksel oyunlarda annelere göre daha fazla aktiftir ve özellikle babalar itiş kakış oyunlarına daha fazla dâhil olma eğilimindedir (Stgeorge ve Freeman, 2017). Bu bağlamda çocukların ve babaların yaşamlarında önemli bir yere sahip olan itiş kakış oyunlarına ilişkin ölçme araçlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması önemlidir. Bu ölçme araçlarından biri Fletcher vd. (2013) tarafından geliştirilen İtiş Kakış Oyun Kalitesi (İKOK) gözlem formudur.

Bu çalışmada Fletcher, (2013) tarafından geliştirilen İtiş Kakış Oyun Kalitesi (İKOK) gözlem formunun uyarlanması amaçlanmıştır. Çalışma okul öncesi denem çocukları ve babaları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda gözlem formunun dil geçerliliği, kapsam geçerliliği, yapı ve ölçüt geçerliliği incelenmiştir. Gözlem formunun dil geçerliliğinin sağlanması amacıyla form öncelikle üç dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çevriler her iki dile hâkim beş alan uzmanı tarafından incelenmiş ve uygun olan çeviriler belirlenmiştir. Oluşturulan Türkçe form

tekrar üç dil uzmanı tarafından İngilizceye çevrilmiş ve özgün form ile karşılaştırılarak forma son şekli verilmiştir. Form kapsam geçerliliği için yedi alan uzmanına gönderilmiş ve formun kapsam geçerlik uyumunun uygun olduğu görülmüştür. Ardından ölçeğin yapı geçerlilik çalışmalarına başlanmıştır. Yapı geçerliliği amacıyla formun uyum indekslerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür. Bu bağlamda formdaki on altı maddenin faktör yüklerinin 0,69 ile -0,90 arasında değiştiği ve formun tek boyutlu yapısının Cronbach alfa (α) değerinin 0,97 olduğu bulunmuştur. Çalışma da da Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı benzer şekilde .95 olarak bulunmuştur (Fletcher vd., 2013). Benzer ölçek geçerliliği için Ebeveyn Çocuk Etkileşimi Gözlem Formu (PİKOLO) kullanılmıştır. Bu bağlamda İKOK ölçeğinden elde edilen ölçümler ile PİKOLO ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen ölçümler arasında pozitif ve yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur. Ortaya çıkan sonuçlar İKOK gözlem formunun geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anne baba tutumu ve benzeri faktörlerin çocuğun gelişimdeki etkisi dikkate alındığında (Öztürk ve Aksoy, 2019; Yükselen, 2015) İtiş Kakış Oyun Kalitesi gözlem formu, özellikle çocuk ve babaya ait değişkenlerin baba-çocuk itiş kakış oyunlarındaki etkileşimin kalitesi ile ilişkisini ortaya çıkararak baba çocuk etkileşimini geliştirmeye ve bu etkileşimin kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalara öncülük edebilir. Bu bağlamda form, farklı sosyo demografik özelliklere sahip ve daha geniş bir örneklem grubunda baba ve çocuklarıyla yapılabilir ve formun psikometrik özelliklerine yönelik çalışmaların arttırılması yolu ile İtiş Kakış Oyun Kalitesi gözlem formunun güvenilirlik ve geçerliğine ilişkin kanıtlar sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Bayoğlu, B., Unal, Ö., Elibol, F., Karabulut, E. and Innocenti, M. S. (2013). Turkish Validation of the PICCOLO (Parenting Interactions with Children: Checklist of Observations Linked to Outcomes). *Infant Mental Health Journal*, 34(4): 330-338.
- Bell, H.C., McCaffrey, D., Forgie, M.L., Kolb, B. and Pellis, S. M. (2009). The Role of the Medial Prefrontal Cortex in the Play Fighting in Rats. *Behavioural Neuroscience*, 123: 1158-1168.
- Boulton, M. J. (1991). A Comparison of Structural and Contextual Features of Middle School Children's Playful and Aggressive Fighting. *Ethology and Sociobiology*, 12(2): 119-145.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi
- Carlson, F. (2009). Rough and Tumble Play. *Exchange*, 70-73.
- Cooke, J. E., Deneault, A. A., Devereux, C., Eirich, R., Fearon, R. P. and Madigan, S. (2022). Parental Sensitivity and Child Behavioral Problems: A Meta-Analytic Review. *Child Development*, 93(5): 1231-1248.
- Craig, L. (2006). Does Father Care Mean Fathers Share? A Comparison of How Mothers and Fathers in Intact Families Spend Time with Children. *Gender & Society*, 20(2): 259-281.
- Fletcher, R., StGeorge, J. and Freeman, E. (2013). Rough and Tumble Play Quality: Theoretical Foundations for a New Measure of Father-Child Interaction. *Early Child Development and Care*, 183(6): 746-759.
- Forza, C. and Filippini, R. (1998). TQM Impact on Quality Conformance and Customer Satisfaction: A Causal Model. *International Journal of Production Economics*, 55(1), 1-20.

George, D. and Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference*. New York: Routledge.

Ginsburg, K. R. and Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health (2007). The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bonds. *Pediatrics*, 119(1): 182-191.

Hoffman, J. (2011). *Father Factors. What Social Science Research Tells Us About Fathers and How to Work with Them*, 62. [Online] <https://static1.squarespace.com/static/5f31005d60d8203846b53362/t/5f3df9c9a920d85faa5e9eba/1597897169290/Father-Factors-Final.pdf> [Erişim Tarihi: 30.01.2024].

Humphreys A. and Smith P. (1984). Rough And Tumble in Preschool and Playground, (Editör) Smith, P.K.: *Play in Animals and Humans* içinde (ss. 241-270) London: Blackwell.

Humphreys A. and Smith P. (1987). Rough-And-Tumble, Friendship and Dominance in Schoolchildren: Evidence for Continuity and Change with Age. *Child Dev*, 58: 201–212.

Karaca, N. H. ve Aral, N. (2020). Anne Babaların Çocukların Oynadıkları Riskli Oyun İle İlgili Görüşlerini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 5(2): 72-86.

Kentner, A.C., Abizaid, A. and Bielajew, C. (2010). Modeling Dad: Animal Models of Paternal Behaviour, *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 34(3): 438–451.

Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö. ve Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2): 321-342.

Koehn, A. J. and Kerns, K. A. (2018). Parent–Child Attachment: Meta-Analysis of Associations with Parenting Behaviors in Middle Childhood and Adolescence. *Attachment & Human Development*, 20(4): 378-405.

McCain, M. N. (2007). *Early Years Study 2: Putting Science into Action.*, Canadian Electronic Library. Canada. Retrieved from <https://policycommons.net/artifacts/1219281/early-years-study-2/1772359/> on 24 Nov 2023. CID: 20.500.12592/7dns9r. [Erişim Tarihi: 30.11.2023].

Öztürk, E. D. ve Aksoy, A. B. (2019). Baba ve Bebek Etkileşim Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (5): 479-496.

Parke, R. D. (2002). Fathers and Families. *Handbook of Parenting*, 3: 27-73.

Paquette, D. (2004). Theorizing the Father-Child Relationship: Mechanisms and Developmental Outcomes. *Human Development*, 47(4): 193-219.

Paquette, D., Carbonneau, R., Dubeau, D., Bigras, M. and Tremblay, R. E. (2003). Prevalence of Father Child Rough and Tumble Play and Physical Aggression in Preschool Children. *European Journal of Psychology of Education*, 18(2): 171–189.

Pellegrini, A. D. (1992). Rough-And-Tumble Play and Social Problem-Solving Flexibility. *Creativity Research Journal*, 5(1): 13-26.

Pellegrini, A. D. (1995). A Longitudinal Study of Boys' Rough and Tumble Play and Dominance During Early Adolescence. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 16: 77–93.

Roggman, L. A., Cook, G. A., Innocenti, M. S., Jump Norman, V. and Christiansen, K. (2013). Parenting Interactions with Children: Checklist of Observations Linked to Outcomes (PICCOLO) in Diverse Ethnic Groups. *Infant Mental Health Journal*, 34(4): 290-306.

Roggman, L. A. (2004). Do Fathers Just Want to Have Fun? *Human Development*, 47(4): 228–236.

- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. and Müller, H. (2003). Evaluating The Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness of Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2): 23-74.
- Scott, E. and Panksepp, J. (2003). Rough-And-Tumble Play in Human Children. Aggressive Behavior. *Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 29(6): 539-551.
- Solis, S. L., Curtis, K. N. and Hayes-Messinger, A. (2017). Children's Exploration of Physical Phenomena During Object Play. *Journal of Research in Childhood Education*, 31(1), 122-140.
- StGeorge, J., and Freeman, E. (2017). Measurement of Father Child Rough and Tumble Play and Its Relations to Child Behavior. *Infant Mental Health Journal*, 38(6): 709-725.
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, Boston: Pearson.
- Tannock, M. (2011). Observing Young Children's Rough and Tumble Play. *Australasian Journal of Early Childhood*, 36(2): 13-20.
- Volling, B. L., McElwain, N. L., Notaro, P. C. and Herrera, C. (2002). Parents' Emotional Availability and Infant Emotional Competence: Predictors of Parent-Infant Attachment and Emerging Self-Regulations. *Journal of Family Psychology*, 16, 447-465.
- Yükselen, A. İ. (2015). Farklı Anne Baba Tutumları (ss. 39-44), *Metropol Üniversitesi Anne Baba Okulu Sunum Özetleri* içinde. İstanbul: Metropol Üniversitesi.